

Motorschip Frisia (Gudrun): het bijzondere verhaal van een honderdjarige

Motorschip Frisia begin jaren '50 (fam. Horjus)

Op 6 september 2023 was het precies 100 jaar geleden dat motorschip Gudrun als "Frisia" te water is gelaten in het tegenwoordig gedempte Winschoterdiep op de bescheiden scheepswerf van H. Kroese in het centrum van Hoogezand ([locatie](#)).

De tewaterlating is bekend gemaakt met [dit bericht](#) in het Nieuwsblad van het Noorden van 7 september 1923.

Een week later wordt de "motorboot" gemeten en geregistreerd als "Frisia" op naam van Albert Jasper uit Marssum ([Hz2307](#)).

Scheepswerf H. Kroese te Hoogezand ca. 1925 (met een ander schip)

De Frisia als beurtschip tussen Harlingen, Leeuwarden en Groningen

In de eerste helft van de 20e eeuw bloeit het vervoer over water en bestaan er vele vaste veerdiensten voor goederen tussen verschillende dorpen en steden. De 34-jarige Albert Jasper gaat de Frisia inzetten als beurtschip tussen Harlingen, Franeker, Leeuwarden en Groningen. Op 11 december 1923 biedt hij zijn diensten aan met [deze advertentie](#) in de Leeuwarder Courant.

En dat lijkt zijn oudere broer Hendrik in het verkeerde keelgat te schieten. Hij onderhoudt al langer precies dezelfde beurtdienst met motorschip Friesland en hij plaatst ruim een week later een niet mis te verstane [mededeling](#) over de verhouding tussen hem en zijn broer in het Nieuwsblad van het Noorden.

Beide broers blijven dezelfde beurtdienst onderhouden, maar ieder met een eigen dienstregeling. In januari 1927 plaatst Albert voor de Frisia [deze dienstregeling](#) in het Nieuwsblad van het Noorden. In Groningen heeft hij een vaste plek aan de A-weg in het na de oorlog gedempte deel van het Hoendiep dat dan nog via de Westerhaven met de Zuiderhaven verbonden is. Onderstaande foto toont [dit stuk Hoendiep](#) met links de A-weg waar het in die tijd zeer druk is met beurtschepen die diensten onderhouden met het Westerkwartier, Friesland en de rest van Nederland.

De verhouding tussen de broers lijkt nog verder verslechterd als Hendrik op 4 november 1927 in de Nieuwe Harlinger Courant zelfs waarschuwt voor zijn broer Albert met [deze mededeling](#). Nog geen week later zullen Albert en zijn compagnon [een bijzondere reactie](#) in dezelfde krant plaatsen.

Noodlottig ongeval op de Frisia

Op 15 Augustus 1929 slaat het noodlot toe voor Albert Jasper en zijn vrouw Gepke van der Veer. Varend ter hoogte van Bergum valt hun 3 jarige dochtertje over boord in de [Groningervaart](#). De 21-jarige knecht springt er achteraan en beiden verdrinken.

Het Leeuwarder Nieuwsblad publiceert de volgende dag een [gedetailleerd verslag](#) van het ongeval (de Frisia wordt hierbij abusievelijk als “motortjalk” aangeduid).

Niet veel later (juni 1930) wordt de Frisia verkocht aan Roelof Post, expediteur in Hoogeveen. Jasper en zijn vrouw vestigen zich daarna op de wal in Leeuwarden.

Latere eigenaren

Op 15 september 1923 is de Frisia voor het eerst gemeten en geregistreerd op naam van Albert Jasper uit Marssum onder nummer [Hz2307](#). Bij een lengte van 22.12m en een breedte van 4.27m wordt het laadvermogen vastgesteld op 61,6 ton. De machinekamer is voorzien van een 22pk motor van [de Industrie](#). In 1927 is de huidige kadastrale registratie van binnenvaartschepen ingevoerd en de Frisia krijgt het [brandmerk 445 B Gron 1927](#).

Op [deze kaart](#) van het scheepskadaster zijn de verschillende eigenaren en scheepsnamen van de Frisia (Gudrun) geregistreerd.

Roelof Post hernoemt het schip in 1930 tot "Commissaris Linthorst Homan II" naar de toenmalige commissaris van de Koningin van Drenthe die verantwoordelijk was voor de aanleg van het in 1927 geopende Linthorst Homankanaal tussen Hoogeveen en Beilen.

Van 1934 tot 1952 komt het schip in handen van de gebroeders Jan en Sierd van der Veer uit [Britswerd](#) die de naam "Frisia" in ere herstellen.

Van 1952 tot 1960 is het schip eigendom van de familie Horjus (Makkum/Sneek). In de periode 1957-1959 heeft Keimpe Horjus jr de Frisia in Sneek laten verbouwen tot de huidige verschijningsvorm. De stuurhut en de roeframen worden vergroot, de 22pk Industrie-motor vervangen door een 4 cilinder Klockner-Deutz (70 pk), een zelflosser wordt geplaatst (laadmast met giek) en het laadvermogen verruimd met 14 ton tot 75 ton door de gangboorden, het voordek en de kop van het schip omhoog te brengen ([kalfdekken](#)).

De onderstaande foto toont de Frisia nog in de oorspronkelijke staat die wellicht niet sterk afwijkt van de situatie tijdens de tewaterlating.

Frisia in de jaren '50

Gudrun in de jaren '60

In 1960 is de Frisia verkocht naar Wieringen (Noord Holland) waarna het roer in 1964 wordt overgenomen door Bronno Schut uit Groningen, die de naam "Frisia" verandert in "Gudrun", naar zijn Deense vrouw. Deze eigenaren hebben het eigendom en de scheepsnaam nooit vastgelegd in het scheepskadaster.

Schut heeft nog enige jaren allerhande vrachten gevaren, waarna het schip in de jaren '70 en '80 stil komt te liggen aan het oude Winschoterdiep in de stad Groningen (Oosterpoort).

In april 1989 neemt de 24-jarige Dirk van Driel de Gudrun over van de dan 89-jarige Bronno Schut. Pas in 1991 vindt de teboekstelling als Gudrun plaats.

Gudrun in Ezumazijl, Friesland juni 1989

Van Driel heeft het schip zeer grondig gerestaureerd, een andere motor geïnstalleerd (Scania D8, 148pk), aluminium scheepsluiken gemonteerd, een kleine laadmast geplaatst en de vier grote roeframen vervangen door zes kleinere.

Tewaterlating juni 2023, scheepswerf Leemburg, Terherne

Met de Gudrun wordt veel gevaren. In 2006-2007 een jaar in België met een winter in Gent, in 2008-2009 een jaar door Frankrijk met een winter in Parijs, in 2010-2011 een jaar door Frankrijk met een winter aan de Middellandse Zee (Canal du Midi) en in 2015 en 2019 opnieuw via Antwerpen en Gent naar Parijs. In 2022 is een reis ondernomen naar het heropende kanaal van de Samber naar de Oise. ([lees en bekijk meer](#))

met dank aan:

- fam. Horjus
- S2HO.nl
- allefriezen.nl
- delpher.nl
- beeldbankgroningen.nl

gebruikte krantenartikelen:

Amsterdam.
(m.) v. R'dam te

A'dam.
Amsterdam.
v. New Castle.
inkerken.
gen.
v. Dunston.
m v. Hull.
Londen.
Sunderland.
n. Hull.

dingho ut, is op het Groninger wad aan den grond gevaren. Assistentie is van Zoutkamp derwaarts vertrokken.

SAPPEMEER, 6 Sept. Het ijzeren tjalkschip „Voorwaarts” groot pl.m. 160 ton, vroeger bevaren door schipper R. de Groot, is thans verkocht aan schipper H. B. Berends te Groningen.

HOOGEZAND, 6 Sept. Van de werf van den heer H. Kroese, scheepsbouwer is heden met goed gevolg te water gelaten een motorboot van 65 ton, voor rekening van den heer A. Jasper, te Marssum. De boot wordt voorzien van een Industrie-motor van 22 p.k. van Alphen a. d. Rijn.

Overhemden
naar maat.

Nieuwsblad van het Noorden 7 september 1923

nd
en
et
or is
NIS
enz.

Motordienst „Frisia”.
Beurtdienst
HARLINGEN—FRANEKER—LEEWARDEN—GRONINGEN v.-v.
Ligplaats GRONINGEN A-weg. Tel. 1826.
Ligplaats LEEWARDEN bij de Beurs.
Vertrek van HARLINGEN iederen Woensdag v.m. en van LEEWARDEN
Woensdagsnamiddags 3 uur.
Vertrek van GRONINGEN Zaterdagvoormiddags 10 uur.
De ondernemer, A. JASPER.

NERVEUZEN en ZENUWZIEKEN,
die lijden aan prikkelbaarheid en wilszwakte, gebrek aan energie, neerslachtigheid, levensmoeheid, slapeloosheid, hoofdpijn, angst- en dwangtoestanden, hypochondrie, zenuwziekten, sexueele zenuwziekten, moeten

Leeuwarder Courant 11 december 1923

Ondergeteekende
maakt aan de handel bekend, dat
hij vanaf 20 December 1923 **niet
meer samenwerkt** met zijn broer
noch eenige verantwoording
draagt voor **Albert Jasper, motor
Frisia.**

Ondergeteekende beveelt zich
beleefd aan, uitsluitend voor par-
tijgoederen. Vertrek van Gron.
Donderdagsmorgens; vertrek van
Harlingen Maandagsmorgens.
HENDRIK JASPER,
Motor „Friesland”.

Nieuwsblad van het Noorden 22 december 1923

Verbinding met de Eilanden: Terschelling, Vlieland, Ameland, Texel, Wieringen.

Motordienst „FRISIA”.

WEKELIJSCH BEURTDIENST
Harlingen, Franeker, Leeuwarden, Groningen, v.v.

VERTREK:
 van **Harlingen** iederen Woensdagmiddag **2 uur.**
 » **Franeker** denzelfden middag.
 » **Leeuwarden** Donderdagmorgens **6 uur.**
 » **Groningen** iederen Zaterdagmiddag **1 uur.**

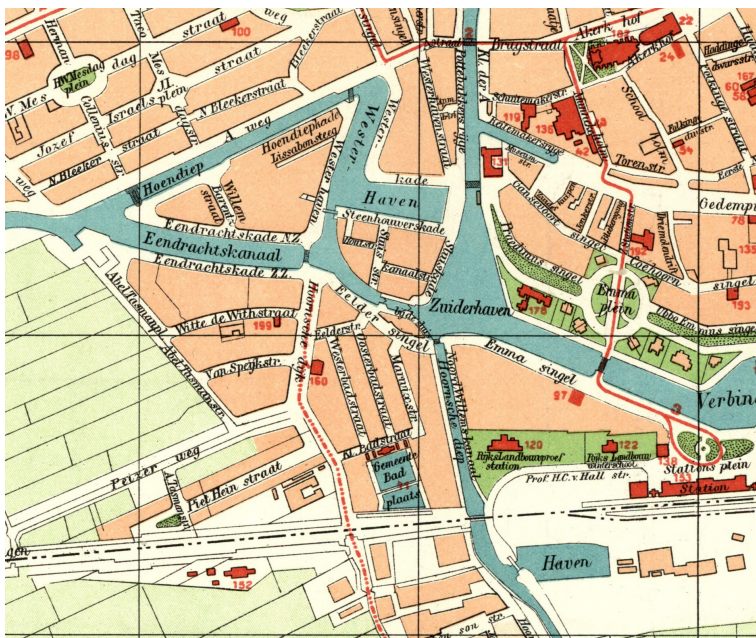
LIGPLAATS:
Harlingen: Noorderhaven Z.z.;
Franeker: Factory, Telefoon no. 12;
Leeuwarden: Bij de Beurs, adres Hollanderstr. 12;
Groningen: A-weg, Telefoon no. 1826.

Speciaal ingericht voor het vervoer van partijgoederen. Boven 10 ton worden zonder verhooging aangehaald.

De Ondernemer: ALBERT JASPER.

Verbinding met de Eilanden: Terschelling, Vlieland, Ameland, Texel, Wieringen.

Nieuwsblad van het Noorden 10 januari 1927

Groningen: A-weg en omgeving in ca. 1927.
 (het Hoendiep en de Westerhaven zijn later gedempt)

Ondergeteekende vestigt door dezen de aandacht van de ingezetenen van Harlingen en Omstreken er op, dat zijn veer van

Harlingen op Groningen v.v.

nog steeds bestaat.

Dit niet te verwarren met dat van zijn broer, die zegt met een zekeren Mulder een compagnonschap te hebben, varende in dezelfde beurt, doch die in het geheel niet met hem samen doet. Het publiek wordt daardoor misleid, daar Mulder steeds met ondergeteekende op en neer vaart en steeds onder den naam Jasper werkt, waardoor het publiek in den waan wordt gebracht met ondergeteekende te doen te hebben. Dit is echter in het geheel niet het geval en daarom zij men voor bedoelden persoon gewaarschuid.

Geeft Uw bestellingen mee aan

**Hendrik Jasper,
„Motor Friesland”.**

Vertrek van Harlingen, ligplaats Oosterbrug, Maandagsmorgens 5½ uur.

Vertrek van Groningen, ligplaats Westerhaven, Donderdagmiddags 12 uur. Aankomst Harlingen Vrijdagmiddags.

Telefoon: Groningen no. 1265.

HENDRIK JASPER.

Nieuwe Harlinger Courant 4 november 1927

Hendrik Jasper

Motor „Friesland”:

**Neem U Uw schuit vol mee,
Wij zijn met de kruimels
(tevreê.**

MOTORDIENST

„FRISIA II” D. Mulder.

„FRISIA I” A. Jasper.

Nieuwe Harlinger Courant 11 november 1927

LEEWARDER NIEUWSBLAD

GOEDKOOP

DAGBLAD

ABONNEMENTSPRIJS
Voor Leeuwarden, Schiermonnikoog en Huisum, aan huis
Bergum, per 3 maanden f 1.— in de provincie
f 1.20 bij vooruitbetaling. Leeuw. nummer 3 cont.
Tijl: Adm. 752, Reclame 908, Giro-nr. 0002.

BUREAU: — REDACTIE EN ADMINISTRATIE —
ter drukkerij, Galleitj Kerkstraat bij het Postkantoor.

ADVERTENTIEPRIJS
1-3 reeks 40 ct. verdere reeks 12 ct. Vrijdag
12 ct. Zaterdag 15 ct. Reclame 25 ct. Vrijd. 20 ct.
Zat. 30 cent per regel. Bureau (Uitland) reekstijl
10 ct. Zaterdag 20 ct. Reclame 40 ct. Zaterdag 45 ct.

Droevig ongeval op een Motortjalk :-

**Driejarig meisje overboord ge-
vallen. — Schippersknecht, die
het ter redding nasprong, even-
eens verdrinken.** :- :- :-

Gistermorgen had op de Groninger-
vaart onder Bergum een ernstig ongeluk
plaats, waarbij twee personen zijn
verdrinken.

Als gewoonlijk was de motortjalk
„Frisia" 's morgens van Leeuwarden
vertrokken met vrachtgoed naar Groning-
en. Genoemde boot met schipper
A. Jasper, vaart in vasten dienst van
Leeuwarden op Groningen en Harlingen.
Men was — te ongeveer kwart voor
negen — ter hoogte van den Ouden Berg-
umerdam. De 21-jarige knecht Pieter
de Boer stond aan het stuur, terwijl de
schipper bezig was het dek aan te
schrobben. Niet ver van vader speelde
het eenigst kind, een 3½-jarig dochter-
tje, met een kindwagentje op het achter-
dek. De moeder was in de kajuit
bezig, van waaruit ze een oog op de
kleine kon houden. In een ongewis
oogenblik is het toen gebeurd, de spe-
lende kleuter raakte met wagentje en
al over boord. Alleen de knecht had het
ongeluk gezien, en zonder zich ook maar
een oogenblik te bedenken, sprong hij
de kleine onmiddellijk na, het stuur in
den steek latend.

Inderdaad kreeg de jongeman het
kind nog te pakken, maar ofschoon hij
een goed zwemmer was, schenen zijn
krachten hem plotseling te begeven. Nog
twee, of drie maal wist hij het kind
boven water te krijgen, toen zonken beiden
in de diepte.

Beide ouders, die getuige van de
ramp waren, stonden machteloos en
zonder hulp toe te zien hoe hun eenigst
kind en hun trouwe knecht met den
dood vochten, en voor hun oogen in de
diepte verdwenen. Naar men wil heeft
de schipper zijn knecht nog een vaar-
boom toegeworpen, dien deze echter
niet meer kon grijpen.

Onmiddellijk werd met dreggen be-
gonnen, en zoo wist men het lijk van
den knecht vrij spoedig op te halen. Het
lijk van het kind werd pas later gevon-
den. De inmiddels geroepen dr. Brou-
wers van Bergum moest constateeren
dat de levensgeesten reeds waren ge-
weken. Met het geval in kennis gesteld
heeft de burgemeester van Tietjer-
steradeel te Bergum den commissaris
van politie te Eindhoven gewaarschuid.

De ouders van den knecht wonen n.l.
te Eindhoven, waar de man aan de Phi-
lips-fabrieken werkzaam is. Als om de
ramp nog te vergrooten waren zij een
dag voor plezier naar Den Haag en
Scheveningen.

De motortjalk is 's middags door den
motor van Stroobos naar Leeuwarden
gesleept. Eigen motoren heeft men niet
willen laten loopen, uit pieteit voor de
dooden.

Te ongeveer half-zes arriveerde de
„Frisia" aan den Ooster-Grachtswal.
Beide lijken lagen onder zeildoek ge-
borgden, nog op het dek, daar het ruim
was gevuld met vrachtgoed. Een groot
aantal nieuwsgierigen was gisteren
tegen den avond op de plaats waar de
boot lag, aanwezig. Tegen dat het don-
ker was, zouden de lijken worden ge-
kist.

Begrijpelijkerwijs is de verslagenheid
aan boord zeer groot.

Het slachtoffer Pieter de Boer.

De 21-jarige schippersknecht Pieter
de Boer, was pas eenige maanden in
dienst bij den heer Jasper. Aanvanke-
lijk was hij in dienst bij Twijnstra's
Oliefabrieken te Akkrum. Nadat hij hier
ongeveer drie jaren in betrekking was,
ging hij naar Eindhoven. Bij Philips
was hij van December '28 tot Mei
'29. De oorzaak van z'n verande-
ring van betrekking was gelegen in het
feit, dat z'n meisje, de 19-jarige Anna
de Vos, afkomstig van Akkrum, in
Leeuwarden kwam te dienen. De Boer
ging toen als schippersknecht aan boord
van de „Frisia", omdat hij dan tenmin-
ste gelegenheid had z'n meisje eenige
malen per week te ontmoeten. Helaas
is aan dit nog zoo jonge leven op treu-
rige wijze een eind gekomen.

Gisteravond heeft men bij de familie
J. Wiersma, in de Schrans bij Leeu-
warden, waar het meisje van den omge-
komen jongeman dient, herhaalde ma-
len getracht, de ouders van den jonge-
man te Eindhoven op te bellen. Wat
om de bekende reden mislukte. Den-
zelfden avond nog heeft men ook op de
stations Scheveningen en Den Haag ge-
tracht den ouders het treurig nieuws
mede te deelen. Toen deze echter te
11 uur 's avonds thuis kwamen, wisten
zij nog van niets.

Beide ouders zijn radeloos. Naar we
vernemen zou de vader vanmiddag om
ongeveer twaalf uur in Leeuwarden
aankomen.

De beide lijken bevinden zich nog
aan boord.

10/3/54 Maklum. Konink. Bureau 40 p/a w.o.g. Tijdschrift 42/87

15/1/57 Woudvaartkade 26, Sneek 63/47

N° 445. B. Gron

KAART VERNIEUWD

B.

d.d. 17-12-1991

75,498 m³ 66/83

Verplaatsing: 60,729 m³ 42/86

Inhoud: 61,363 ton 1/44

Laadruimte: 40,000 ton 1/44

60,729 ton 1/65

Frisia motorchip met dèl, smast, stroomonder, slaatruim en machine

kanes waarin 28 1/2 t. Indus. motorfor, een achteronder met roff, en vijf dèl

een stuurhuis, verscheidene mechanisch stuurbevegen door een schroef motorno 254 staat vermeld op de cyl. bij het vliegrielt. 42/86

Het schip is gebouwd staalijzer op Hoogezand in het jaar 1929

Eigenaar: 30.7.57 Janszou Albert schipper te Maclingeren 1/415 (45/10/68)

27/6/30 Post Beeldof expediteur Gloagoven 6/136

7/2/34 van der Veer Jans schipper, Waddenzand 10/30

van der Veer Groot, schipper Waddenzand

27-3-1952 Hogers Thalling schipper gedon t. Makkee 27/79

25/5/54 Hogers Wimpe schipper Sneek 46/183

Boekhouder: 15/1/57 Hogers junior Katje schipper Sneek 63/46

12/12/91 van Driel Dirk Cornelis geb. 14-1-1965 Groningen 296/11

Huurder:

Beslag:

Doorhaling beslag:

Vordering tot levering: Doorgehaald:

Naamsveranderingen: Later, Commissaris Rinkhoof's Gloman II 9/44

Daarna: Frisia 1/65

Doorthaling der te boekstelling:

s. 1

L. 150-7293-25

Kadastergegevens Frisia / Gudrun